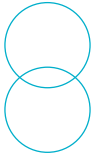

Training 1: De unieke patiënt en zijn context

Tijd	Wat (onderwerp)	Hoe (werkvorm)	Resultaat (leerdoel)	Toelichting en aandachtspunten
15 minuten	Inloop	Slide 1 uit de PowerPoint		Het is fijn om deelnemers voldoende inlooptijd te geven, zodat je iedereen kunt ontvangen en direct op informele manier laat kennis maken.
	Start	Korte introductie van jezelf als trainer/ facilitator en het doel van het programma Slides 2 tot en met 5	<ul style="list-style-type: none"> • Leerdoelen die deelnemers kunnen behalen zijn duidelijk 	
5 minuten	Voorstellen	Indien van toepassing kort voorstelrondje. Wie, wat en waar vandaan? Middels de opdracht: ken je patiënt? Leren de deelnemers elkaar beter kennen Slide 6		Zorg dat de deelnemers zich heel kort voorstellen, bijvoorbeeld door het noemen van hun: naam, specialisatie en ziekenhuis.
10 minuten	Introductie achtergrond en aanleiding voor samen beslissen	Presentatie (trainer) Slides 7 tot en met 13	<ul style="list-style-type: none"> • Deelnemer heeft inzicht in opzet van het programma Opleiden in samen beslissen 	De kern van dit programma Opleiden in samen beslissen is het uitwisselen van ervaringen en ideeën. En daarnaast het aanreiken van handreikingen om patiënten te betrekken bij de besluitvorming, naast het oefenen van de benodigde communicatieve vaardigheden.

Training 1: De unieke patiënt en zijn context

Tijd	Wat (onderwerp)	Hoe (werkvorm)	Resultaat (leerdoel)	Toelichting en aandachtspunten
35 minuten	Ken jij je patiënt? Autonomie of relationele autonomie?	<p>Individuele opdracht (10 minuten) gevolgd door een dialoog in tweetallen (10 minuten)</p> <p>Door de verschillende lagen in deze opdracht is dit gelijk een kennismakingsoefening</p> <p>Slide 14</p> <p>1. Individuele opdracht Laat de deelnemers twee overlappende cirkels tekenen.</p> <p>Teken in de ene cirkel 'Ik heb' en in de andere 'Ik ben'...</p> <p>Voorbeelden: 'Ik heb drie kinderen. Ik heb een oude vader. Ik ben ouder. Ik ben mantelzorgster....'</p> <p>Laat wat het grootste invloed heeft op het handelen in het overlappende deel schrijven.</p> <p>2. Dialoog in tweetallen (10 minuten) Stel vragen aan elkaar. Wie heeft de meeste invloed op je keuze? Vraag om toelichting te geven.</p> <p>3. Groepsgesprek (15 minuten) Begeleid door facilitator/trainer. De deelnemers stellen in 1 minuut hun collega voor aan de andere deelnemers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Deelnemer is zich ervan bewust dat de sociale omgeving van de patiënt een belangrijke rol speelt bij het nemen van een besluit. Deelnemer neemt bewust de partner/meegekomen persoon van de patiënt mee in het gesprek/consult. 	<p>Bij samen beslissen ga je ervan uit dat de patiënt zich autonoom en vrij voelt om zelfstandig beslissingen te nemen met de arts zonder tussenkomst van anderen. Dat blijkt in de praktijk heel anders te gaan.</p> <p>Volgens onder andere het empirisch onderzoek van Ricoeur P. 1992 'oneself as another'</p> <p>Leergesprek Autonomie of relationele autonomie? Respect voor de autonomie betekent niet dat de patiënt altijd alleen moet beslissen en dat wat de patiënt wenst ook moet gebeuren zonder grenzen. Daarnaast heeft de patiënt vaak de wens om nog even te overleggen met familie, vrienden of professionals. Waar liggen de grenzen voor jou als arts? Betrek jij de partner in het gesprek en wanneer? En hoe betrek je de sociale omgeving in jouw gesprekken met de patiënt?</p>

DRAAIBOEK

Training 1: De unieke patiënt en zijn context

Tijd	Wat (onderwerp)	Hoe (werkvorm)	Resultaat (leerdoel)	Toelichting en aandachtspunten
45 minuten	Kruip in de huid van de patiënt: samen beslissen in de praktijk	<p>Groepsopdracht: 4-6 personen per groep (30 minuten) Slide 15</p> <ol style="list-style-type: none"> In kaart brengen van processen, methoden, materialen, structuren en fysieke bronnen en informatie die samen beslissen in de praktijk ondersteunen of belemmeren (15 minuten). Plenaire: Vergelijk de uitkomsten van de groepen met elkaar. De inzichten die die ze opdoen kunnen ze vervolgens gebruiken om verbeteringen in te zetten of sterke kanten verder uit te bouwen (15 minuten). 	<p>Resultaat (leerdoel)</p> <ul style="list-style-type: none"> Inzicht op welke manier deelnemers samen met de patiënt een besluit kunnen nemen. Stimuleert deelnemer na te laten denken over effectiviteit/ inrichting processen om samen beslissen te kunnen faciliteren. Het ontwikkelen en gebruik maken van hulpmiddelen. Betrekken van patiënten bij de besluitvorming. 	<p>Toelichting en aandachtspunten</p> <p>Het begrip gedeelde besluitvorming wordt vooral gebruikt bij het nemen van behandelbeslissingen of besluiten over vervolgonderzoek of doorverwijzingen. Elke organisatie, elk team heeft wel bepaalde kwaliteiten waarmee ze heel succesvol is. In deze opdracht gaan de deelnemers verschillende aspecten analyseren gebruikmakend van de Gap analyse en reflecteren op hoe zij zelf samen beslissen in het consult/ poli (niet) hebben vormgegeven.</p> <p>De opdracht draagt eraan bij dat de goede en slechte voorbeelden meer met elkaar gedeeld gaan worden.</p>

Training 1: De unieke patiënt en zijn context

Tijd	Wat (onderwerp)	Hoe (werkvorm)	Resultaat (leerdoel)	Toelichting en aandachtspunten
5 minuten	Reflectiemoment	Individueel Laat de deelnemers individueel de volgende vragen beantwoorden Slide 16 <ul style="list-style-type: none"> • Ken je je patiënten goed? Wat ga je eraan doen om dit te veranderen? • Wat neem je mee uit de opdrachten? • Pas je samen beslissen toe in je eigen praktijk? • Welke ideeë/tip neem je mee van je collega(s)? 	<ul style="list-style-type: none"> • Deelnemer kan op basis van de reflectie leerpunten of actiepunten formuleren om de communicatie en/of processen in de praktijk te verbeteren. 	Tips 1. Neem meer informatie en context over de patiënt op in het dossier, zodat iedereen beter geïnformeerd en voorbereid is op het gesprek. 2. Probeer in het gesprek een duidelijk beeld te krijgen wat de rol van de aanwezige partner naast de patiënt is, zodat hij/zij direct betrokken kan worden in het gesprek.
10 minuten	Koffie/thee pauze			
2 uur	De werkplaats: Dansen met de patiënt			
10 minuten	Samen beslissen: in gesprek	Presentatie in de vorm van een onderwijsleergesprek: Door vragen te stellen aan de deelnemers leg je het onderliggende theoretische communicatiemodel uit en licht je interactie toe. Onderwijsleergesprek: uitleg geven theoretische model en stappen van besluitvorming Slides 18 tot en met 19	Bewustwording dat om de patiënt daadwerkelijk te betrekken bij het besluitvormingsproces het opbouwen van een relatie cruciaal is door middel van het tonen van compassie en empathie.	Bespreek kort de theorie en het idee achter het communicatiemodel van samen beslissen. Het gaat daarbij niet om dat de deelnemers volgens een vast stramien het gesprek aangaan, maar dat ze meer aansluiten bij en anticiperen op de patiënt (zie hiervoor ook de handreiking samen beslissen: gesprekken observeren). Aansluiten bij je patiënten is de kern van samen beslissen. Communicatie is een regelpaneel waarin je een schuifje meer of minder kunt openzetten afgestemd op de patiënt.

Training 1: De unieke patiënt en zijn context

Tijd	Wat (onderwerp)	Hoe (werkvorm)	Resultaat (leerdoel)	Toelichting en aandachtspunten
20 minuten	Dansen met de patiënt I: Het effect van normen en waarden	Simulatieoefening met acteur: De verkenning zie hiervoor ook WERKBLAD I Simulatieopdracht: Dansen met de patiënt voor werkvormen Slide 20 opdracht de binnenwereld	Bewustwording van het effect van eigen normen en waarden op het gesprek en gedrag van de patiënt.	Uit onze ervaringen/ gesprekken met patiënten en communicatietrainingen is het goed aansluiten als gelijkwaardige partner, een vereiste om het proces van gezamenlijke besluitvorming als zorgprofessional goed te kunnen begeleiden. Je kunt pas goed dansen als je de patiënt goed aanvoelt en begrijpt. Start met een oefenvorm die deelnemers confronteren en bewust maken op hun manier van luisteren en effect van eigen normen op het gesprek.
10 minuten	Compassie en empathie	Dialogo leergesprek: <ul style="list-style-type: none"> • Wat betekent het hebben van compassie in een gesprek? • Wanneer vertrouw je jezelf een arts? Ben je sterk op relatie gericht of meer op de kennis? Slides 21 tot en met 25	Deelnemers krijgen een beeld van wat er onder compassie en empathie wordt verstaan.	Er leven verschillende beelden wat er onder compassie en empathie wordt verstaan. De discussie gaat niet zo zeer om wat de juiste definitie is maar om het krijgen van consensus over wat je kunt doen om aan te sluiten bij de patiënt. <ul style="list-style-type: none"> • Creëren van (emotionele) veiligheid: vrouwen in de relatie en vertrouwen in expertise. • Versterken van zelfvertrouwen (comfortabel, gehoord en begrepen, zorgvuldig). • Versterken van de relationele autonomie.

Training 1: De unieke patiënt en zijn context

Tijd	Wat (onderwerp)	Hoe (werkvorm)	Resultaat (leerdoel)	Toelichting en aandachtspunten
20 minuten	Dansen met de patiënt II: Compassie en empathie	Vervolg simulatie , zie hiervoor ook WERKBLAD I Simulatieopdracht: Dansen met de patiënt voor werkvormen toepassen van interventies om aan te sluiten bij de patiënt. Slide 26	Compassie in het gesprek: openzetten van schuifjes.	
1 uur	Dansen met de patiënt III: Begeleiden door proces	Vervolg simulatie, zie hiervoor ook WERKBLAD I Simulatieopdracht: Dansen met de patiënt voor werkvormen Slide 27	Begeleiden van de patiënt door de verschillende fasen van besluitvormingsproces.	Afhankelijk van de leervragen van de groep kun je de focus van de oefening(en) met de acteur op verschillende fasen /stappen van besluitvorming leggen. Tips en valkuilen 1. Participatie van de patiënt: Deze stap wordt vaak overgeslagen. Patiënt wil graag weten waarom hij/zij een keuze moet maken. Belangrijk de randvoorwaarden te benoemen en de stappen duidelijk te maken. 2. Artsen hebben de neiging in adviesrol te gaan zitten. Dat kan, maar dan moet dat wel duidelijk zijn in het gesprek. 3. Samen met de patiënt naar de keuzemogelijkheden kijken en duidelijk maken waar hij/zij een keuze in heeft.

Training 1: De unieke patiënt en zijn context

Tijd	Wat (onderwerp)	Hoe (werkvorm)	Resultaat (leerdoel)	Toelichting en aandachtspunten
? minuten	Dansen met de patiënt III: Besteed daarbij aandacht aan patiënt met beperkte gezondheidsvaardigheden.	Vervolg simulatie, zie hiervoor ook WERKBLAD I Simulatieopdracht: Dansen met de patiënt voor werkvormen Slide 28	Communicatie meer op maat maken voor patiënten met beperkte gezondheidsvaardigheden.	Besteed aandacht aan het oefenen van gesprekken met patiënt met beperkte gezondheidsvaardigheden. Deelnemers kunnen het lastig vinden om het sociaal/cognitieve vermogen van patiënt te peilen. Waardoor patiënten soms over- of ondervraagd worden. Daarnaast is er de neiging om op 'kinderlijke' toon de patiënt aan te spreken door gebruik van verkleinwoorden. Ter voorbereiding zie observatielijst (TOOLBOX) en website Pharos . <ul style="list-style-type: none">• Aspecten van de observatielijst Samen beslissen beperkte gezondheidsvaardigheden zijn opgenomen in observatielijst. <ul style="list-style-type: none">• Onderwerp komt tijdens de tweede bijeenkomst vaak uitgebreider aan bod.

DRAAIBOEK

Training 1: De unieke patiënt en zijn context

Tijd	Wat (onderwerp)	Hoe (werkvorm)	Resultaat (leerdoel)	Toelichting en aandachtspunten
10 minuten	Zelf aan de slag in de praktijk (indien gebruik gemaakt wordt van e-peerfeedback Videolab een korte aanvulling geven wat je nodig hebt om toegang te krijgen)	Presentatie Slides 29 en 30	Stimuleren om communicatieve vaardigheden verder te ontwikkelen in de praktijk.	<p>Het experimenteren en verder ontwikkelen van de benodigde communicatieve vaardigheden in de praktijk. Voor aanvang van de workshop is er aan de deelnemers gevraagd om één of twee stafleden aan te dragen voor het geven van (e-)peerfeedback via videolab van Codific.</p> <p>Via de mail hebben de deelnemers informatie gekregen om in te kunnen loggen op een beveiligd videoportaal (Codific) waar er opnames van consulten voor feedback kunnen worden voorgelegd aan een begeleider. We verwachten van de deelnemers tussen de leerbijeenkomsten minimaal twee opnames van een consult te maken.</p> <p>De feedback kunnen de deelnemers vervolgens toevoegen aan hun persoonlijke portfolio. De opnames zullen na een termijn van één maand verdwijnen. Om adequate feedback te kunnen geven en ontvangen is er een handreiking gemaakt en een observatietool ontwikkeld.</p> <p>Daarnaast krijgen de deelnemers een praktijkopdracht. Samen beslissen is namelijk meer dan communicatie in de spreekkamer. Het gaat ook om het vormgeven van het proces in de dagelijkse werkzaamheden (zoals overdracht, MDO etc.) met de andere zorgprofessionals.</p>

DRAAIBOEK

Training 1: De unieke patiënt en zijn context

Tijd	Wat (onderwerp)	Hoe (werkvorm)	Resultaat (leerdoel)	Toelichting en aandachtspunten
10 minuten	Zelf aan de slag in de praktijk	Presentatie Slides 31	Stimuleren om communicatieve vaardigheden verder te ontwikkelen in de praktijk.	Daarnaast krijgen de deelnemers een praktijkopdracht. Samen beslissen is namelijk meer dan communicatie in de spreekkamer. Het gaat ook om het vormgeven van het proces in de dagelijkse werkzaamheden (zoals overdracht, MDO etc.) met de andere zorgprofessionals.